

VOKIETIJOS LB VALDYBOS INFORMACIJOS

Informationsblatt der Litauischen Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland e.V.

Nr. 4 (469)

1993 gruodis

40-oji KUOPOPOS LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ

Šiomet vyko viename seniausių Vokietijos miestų Augsburgėje nuo rugpjūčio 1 iki 8. Pirmąją dieną popiet suvažiavo 72 tautiečiai iš įvairių pasaulio šalių. Vakare vykusioje vakaronėje Rengėjų komiteto vardu su visais supažindino mūcheniškė Alina Grinienė, iššaukdama kiekvieną pavarde alfabctinc tvarka. Tarp garbingųjų svečių buvo Lietuvos seimo opozicijos vadas prof.V.Landsbergis su žmona Gražina, prezidento patarėjas politiniams reikalams Justas Paleckis ir kiti. Iš viso iširegistravo 92 dalyviai iš 11 kraštų, daugiausia iš Vokietijos (per 40).

Savaitė oficialiai atidaryta rugpjūčio 2, pirmadienio rytą. Prie prezidiumo stalo susėdo 3 moderatoriai: dr.Kajetonas J.Čeginskas, dr.Saulius Girnius ir Vincas Natkevičius, M.A. Pastarasis pastebėjo, kad 1-oji liet. studijų savaitė buvo surengta 1954 Vokietijoje, Ludwigshafene prie Bodeno ežero. Rengėjas - Europos lietuvių fronto bičiuliai. Vėliau į jų rengimą įsijungė ir kitos Vokietijos lietuvių organizacijos, o dar vėliau pradėtos rengti ir kitose Vak. Europos valstybėse: Prancūzijoje, Italijoje, Anglijoje, Austrijoje, Šveicarijoje, Belgijoje, vis grįžtant į Vokietiją. Mūsų išseivija sensta, jaunimas neskuba pakeisti senuosius lietuvių vyrų. Studijų savaitės dalyvių skaičius mažėja. Kol kas nedaug kas grįžta į Lietuvą, o užsienyje likusiems Studijų savaitės ir toliau bus reikalingos.

Savaitės dalyvius pasveikinti atvyko šv.Ulricho namų, kuriuose vyko šis renginys, šeiminkas. Jis papasakojo apie Augsburgės istoriją, siekiančią prieš Kristaus gimimą, ir apie šv.Ulrichą.

Perskaityti raštu gauti sveikinimai, tarp jų - Lietuvos prezidento A.Brazauskos, į LAISVĘ redaktoriaus J.Baužio ir kitų.

Moderatorius dr.K.J.Čeginskas dar plačiau nupasakojo Augsburgės praeitį, išryškindamas po II pas. karo jame paliktus 2000 lietuvių pabėgėlių pėdsakus, tarp kurių bent pusšimtis rado amžiną poilsį jo kapinėse. Tarp jų yra ir nemažai žymių tautiečių. Vienoje Augsburgės aikštėje stovi lietuviškas kryžius, atkeltas iš provincijos, atnaujintas ir pašventintas vienos Studijų savaitės metu. Po karo Augsburgės lietuviai turėjo savo spaudą (vienu metu buvo leidžiamas net dienraštis), mokyklas, choras, teatrą, baletą.

Pirmasis paskaitininkas buvo dr.Darius Kuolys iš Vilniaus, buv. Lietuvos kultūros bei švietimo ministras, dabar Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto vyr. mokslinis bendradarbis. Tai jo trečioji paskaita ELStS. Šiometinė tema - Inteligentija posttotalistinėje Lietuvoje. Jis klausė - Ar Lietuvos gyvenimas bus sąmoningai ir valingai tautos kuriamas kaip sava istorija, savas likimas, ar jis nuolat ir nuolat ištiks mus kaip baugi, svetima, faktiška jėga. Apžvelgęs lietuvių inteligentijos idėjas bei nusistatymą tautos kultūros ir kitais egzistenciniais klausimais nuo XV a. iki sovietinės invazijos, sakė, jog inteligentijos savijautos kaitą, jos bendrą savivoką ir elgseną nemaža dalimi lėmė krašto kultūrinio ir politinio gyvenimo tradicijos bei jų komunistinės transformacijos. "Tarybinė inteligentija" formuojama kaip partijos, klasės, valdančios grupuotės interesus atstovaujantis luomas. Antiideologinis skepticizmas pavirsta cinizmu. Pastaruoju

metu Lietuvos intelektualai diferencijuojasi, vieni gindami vienu, kiti kitų partijų, finansinių grupuočių interesus ar savo pačių kaip luomo egzistenciją. Šitaip natūraliai atsisakoma ypatingo inteligentijos pašaukimo ir jos priedermių. Savo išvadas prelegentas baigė klausimu - Ar "universalaus pašaukimo" atsisakydami Lietuvos inteligentai teigia išties demokratinės, neeilinės visuomenės gimimą, ar tik bejėgiškai patiki krašto likimą sąmoningumo ir valios nežabojamai stichijai?

Antrą paskaitą skaitė Vokietijos LB valdybos vicepirmininkas ir Lietuvių kultūros instituto vedėjas sociologas Vincas Bartusevičius, M.A., tema - Socializmo liekanos Lietuvos žmonių santykiuose. Tai bene vienas pirmųjų bandymų, užuot verkšlenus apie sugadintą sovietinį žmogų, konkrečiai nurodyti, kurie praeities socialistinės santvarkos elementai gali būti atsakingi už kokias šiandieninio Lietuvos gyvenimo apraiškas. Iš turtingos paskaitos labai trumpai suminėti bent pora sąsajų. Nurodęs, kad komunizmo savimonėje vyravo griovimas, neigiamas - buvo kovojama prieš buržuazinius nacionalistus, prieš imperialistus, prieš fašistus, klerikalus, revanšistus, prieš spekuliantus bei kapitalistus, rodo, jog ši neigimo ir priešų pajieškos dvasia persimetė ir į šiandieną. Užtat Lietuvos politinės partijos daugiau neigia, negu teigia, visur jieško priešių ir neturi naujų, į ateitį rodančių idėjų.

Socialistinė sistema savo centriniu planavimu ir dalykiškai nepagrįstais suvaržymais neleido žmonėms patenkinti elementarių buitinių poreikių, laikantis oficialios įstatymų nustatytos tvarkos. Užtat susidarė privatūs prekybos santykiai ir privatūs apsirūpinimo tinklai, tuos įstatymus apeinantys. Bet tai tęsiasi ir šiaudien, kai vyksta privatizacija, valstybinio turto dalybos, visiškai nesilaikant įstatymų, kokie jie bebūtų. Ir lygiai kaip socialistinę dvigubą moralę "mes", kombinuodami, nevagiame, o "jūs", jei jums sekasi geriau, tai esate sūčiai. Taip ir šiaudien Lietuvoje saviems leidžiama vogti, bet užsieniečiams Lietuvoje nuosavybės nusipirkti - negalima.

Šimto metų nuo vieno brandžiausių lietuvių poetų bei rašytojų Vinco Mykolaičio-Putino gimimo proga rūpestingai paruoštą paskaitą apie Putino lyriką skaitė buv. Vasario 16 gimnazijos direktorius, lituanistikos dėstytojas Frankfurto universitete, šios ir daugelio buvusių ELST Savaičių paskaitininkas bei moderatorius literatūrologas Vincas Natkevičius, M.A. Suminėjęs kai kuriuos biografinius bruožus, prelegentas chronologiškai apžvelgė Putino lyriką, ją periodizuodamas ir kiekvieną periodą apibūdinamas gražiai išdeklamuotais genialiųjų eilių pavyzdžiais. I tarpsnis - tautinio romantizmo, II - simbolinis, III - klasinis realistinis, IV - sovietinėj okupacijoje ir V - grįžimas prie simbolinės išraiškos su krikščioniško humanizmo motyvais 1956 - 1962. Po paskaitos vykusiose diskusijose klausytojus tačiau labiau domino jo proza (romanas "Altorių šešėly") ir ypač Putino gyvenimo bei asmenybės vingiai.

Antradienio vakaras buvo skirtas ELST savaičių steigėjams profesoriams dr. Antanui Maceinai ir dr. Zenonui Ivinskiui pagerbti. Pirmasis kalbėtojas buvo vilnietis poetas, eseistas, "Krantų" vyr. redaktorius ir leidinio "Regnum" leidėjas Vaidotas DAUNYS, savo žodį pavadinęs - Gruodas už Lango: Jasmanto ir Putino poezijos prasmė. Tai buvo stilinga pastanga prisišaukti Martyno Heideggerio ir Arvydo Šliogerio mąstymo bei kalbėjimo būdą trims sąvokoms ir jų sąsajai nušviesti. Tai filosofo Antano Maceinos į lietuvių kalbą įvesta prasmės sąvoka ir du to prasmės pavyzdžiai - Jasmanto poezijos gruodas ir Putino poezijos langas. Ši Daunio paskaita - ryškus naujo besiformuojančio lietuviško kalbėjimo apie literatūrą pavyzdys. Beje, filosofas Antanas Maceina ir poetas Antanas Jasmantas - tas pats asmuo. Kadangi Daunio paskaita buvo skiriama jau mirusio Maceinos-Jasmanto pagerbimui, po jos nebuvo diskusijų. O jų, reikia manyti, būtų buvę gan gyvų, nes prelegentas prie savo žodžio pridėjo dar ir politinę pastabą, kurioje subliū aštrumu polemizavo su Dariaus Kuolio pirmadienį išsakytais teiginiais apie Lietuvos inteligentijos būseną. Aišku, kad po Daunio ir Kuolio tekstais slėpėjo gilesnė potekstė, liudijanti dviejų kultūrinės veiklos kryptių Lietuvoje sandūrą.

Kitam Studijų savaičių steigėjui istorikui prof. Zenonui Ivinskiui buvo skirta penktoji paskaita. Vilniaus universiteto istorijos fakulteto dekanas Alfredas BUMB-LAUSKAS iš karto pažymėjo kai kieno nuomonę, kad Zenonas Ivinskis - lig šiol didžiau-

sias Lietuvos istorikas - ir ėmėsi įrodyti šios nuomonės pagrįstumą. Ivinskis atsisirbojo ne tik nuo XIX a. romantiškosios historiografijos koncepcijos, bet ir nuo vėlesnės empirinės, pozityvistinės sampratos, pagal kurią svarbiausias dalykas - tikslų faktų kaupimas, neklausiant, kas lemia faktų atranką, sugrupavimą bei interpretavimą. Z.Ivinskis dar prieš II p. karą reikalavo naujos historiografijos koncepcijos, formulavo globalinį Lietuvos istorijos modelį, pagal kurį Lietuvos istorija turi būti suvokiama kaip sudėtinė pasaulio istorijos dalis, kad ji nebūtų vaizduojama tik kaip sala istorijos jūroje. Iš to rūpesčio išeidamas, Ivinskis suformulavo ir Lietuvos istorijos vėlinimosi reiškinį. Jam atrodė, jog Lietuva nuo Vakarų Europos vis atsilikdavo apie du ar tris šimtmečius, bet šiandien istorikams jau kartais atrodo, kad tas vėlinimasis apima penkis šešis dešimtmečius. Po paskaitos taip pat nebuvo diskusijų.

Trečiadienį labai gyvą, nevengdamas šokiruojančių išsirciškimų, paskaitą apie teologiją, filosofiją ir sielovadą Lietuvoje, pavadintą "Iš kokios praeities sėmimo stiprybę ir gudrybę - mintį ir išmintį" skaitė Savaitės kapelionas, Kauno kun. seminarijos bei Vytauto Didž. universiteto dėstytojas, Šveicarijos garbės pilietis kun.dr.Jonas JŪRAITIS iš Šveicarijos (Termen). Savo plačiu pasisakymu prelegentas sukūrė spalvingą daugelio lietuvių mąstytojų citatų ir savo paties išsakytu patyrimu mozaiką. Jis kėlė originalią mintį, kad gudrybę turėsim senti iš estetinio pojūčio savajai kalbai, iš gera estetika paremto lietuviško jausmo. O išmintį - iš krikščionybės. Neturim nieko geresnio, kaip krikščionišką žodį. Tačiau ta krikščionybė, ne sausų dogmų rinkinys, o kryžius kaip simbolis ir realybė. Anot Jūraitio, svarbiausi dalykai ir yra kryžius bei šventųjų litanija, bet netų šventųjų su aureolėmis ir angelų sparnais, o tų realios kasdienybės pilkųjų didvyrių, kurie (ir tai buvo atminiausi paskaitos žodžiai) šiandien Lietuvoje šaltu vandeniu valo Parkinsono ligonių užpakalius. Ir jis pridūrė, kad labai lengva Lietuvą mylėti iš tolo.

Jei trečiadienio rytą kun.Jūraitio žodžiai kerėjo klausytojus savo dramatiška įtampa, įkvėpta pajulimo, kad tiesa visuomet rūsti, bet perpinta ir humoru, tai vakare Vytauto Didž. universiteto filosofijos katedros vedėjas dr. Tomas SODEIKA kėlė reikalavimus klausytojų pajėgumui intelektualiai susikaupti savo studijiniams apmąstymams tema "Postsovietinė Lietuva ir laikmečio dvasios situacija". Beje, ir jo paskaita nestokojo sąmojaus. Jo pranešimas iš tikrųjų buvo dvi paskaitos, sukergtos į vieną. Pirmoji - gana abstraktūs filosofiniai mąstymai apie skirtumą tarp fizikos ir metafizikos, liudijantys autoriaus išsisknijimą moderniosios Europos fenomenologijos ir hermeneutikos tradicijoje. Bet kaip tik ši paskaitos dalis sukėlė daugiausia diskusijų. Antroje dalyje T.Sodeika rėmėsi anksčiau šioje studijų savaitėje sociologo V.Bartusevičiaus išreikšta teze, kad Europa yra kitokia, negu ta, į kurią Lietuva dabar norėtų grįžti. Šiai tezei paskaitininkas pritarė. Į Europą Lietuva atėjo ar grįžo jau tris kartus. Pirmą kartą, kai ji XIV a. priėmė krikštą. Bet tada buvo vienas iš pačių liūdniausių Vakarų krikščionybės laikotarpių, su popiežiaus sosto skilimais, nešventa popiežių ir imperatorių kova ir nešventa daugelio Bažnyčios hierarchų laikysena. Antrą kartą Lietuva į Europą grįžo po I pas. karo atkūrusi nepriklausomybę. Bet tada ir vėl buvo neatitikimas tarp Lietuvos lūkesčių ir Vak. Europos konteksto. Tada Špengleris ir kiti Vakarų intelektualai kalbėjo apie Europos saulėlydį, o St.Šalkauskis ir mūsų tautos vadai - apie rytą ir tekančią saulę. Ir dabar Lietuva ilgisi moderniosios Europos, o jos nebėra. Europa šiandien nebe moderni, bet postmoderni. Modernioji Europa buvo toji, kuri tikėjo į protą ir jo sugebėjimą sutvarkyti gyvenimą, o postmoderniojoje Europoje visos gražios proto sistemos suiro ir lieka rentis tik jėga.

Ketvirtadienį pakilo Studijų savaitės temperatūra, nes dienos karaliene tapo politika. Iš ryto prie stalo susėdo buv. ministras Darius KUOLYS, Vokietijoje gyvenantis ekonomistas dr.Jonas NORKAITIS, Lietuvos prezidento patarėjas, Seimo narys Justas PALECKIS ir Laisvosios Europos Radijo darbuotojas Mykolas DRUNGA. Vadovavo LER Tyrimo instituto darbuotojas dr.Saulius GIRNIUS. Dr.Norkaitis išvardijo keletą Lietuvos ūkio politikos trūkumų, kaip antai - jog privatizuojant turtą buvo favorizuojama nomenklatura ir turtas išparduodamas perpigomis kainomis, kad valstybinių įmonių direktoriai elgiasi lyg būtų savininkai, bet neprisiima savininkų atsakomybės, kad valstybės biudžetai sudaromi be ilgalaikio plano, kad pinigų

reformos dar nebuvo, tik vieni popieriukai pakeisti kitais, kad nėra izdo kontrolės, o išgali nauja oligarchija, dirbanti tik savo kišenės naudai, kad nėra sąžine paremtos socialinės politikos ir kad trūksta į ateitį žvelgiančios programos. Šį sąrašą papildė kiti kalbėtojai. Kritikos nepagailėta nei kairiesiems, nei dešiniams. J.Paleckis atsidūrė dabartinės Lietuvos padėties gynėjo pozicijoje; į jį simpoziumo ir po to diskusijų dalyvių nusiskundimų strėlės krypo. Būta ir konkrečių siūlymų. M.Drunga siūlė kovai su mafija ir reketininkais pasvarstyti ypatingos padėties, vad. komendanto valandų, įvedimą, taip kaip buvo tarpukarės Lietuvos demokratinių seimų laikotarpiu nuo 1920 iki 1926 ir ryšium su tuo specializuotų mobilių taktinių dalinių suorganizavimą, lėšas tam paimant iš karinio biudžeto tuo pagrindu, kad vidinis mafijos priešas šiuo metu nemažiau svarbus už išorinį. Jis siūlė sudaryti specialius teismus reketininkams teisti, teisėjais pakviečiant papirkimui mažiau prieinamus teisininkus iš lietuvių išėivijos. Desovietizacijos problemai spręsti siūlė mušti per kišenę - apdėti visus buvusius TSKP narius papildomais pajamų mokesčiais, bent 5 metus imant kasmet po pusę procento už kiekvienus kompartijoje ištarnautus metus. Dar pasisakyta ir dėl pilietybės įstatymo bei jo vykdymą reglamentuojančių nuostatų pakeitimų išėivijos lietuvių naudai.

Dėl siūlymo iš kiekvieno buvusio komunisto už praeity turėtas privilegijas dabar išreikalauti specialų pajamų mokestį, neigiamai diskusijose pasisakė aktyvus Studijų dienų dalyvis prof.Vyt.LANDSBERGIS, tardamas, kad tai per lengva, tai būtų lyg nusipirkta visuotinė indulgencija, visuotiniai atlaidai. Diskusijose Landsbergis plačiau apžvelgė ir keistą, Lietuvos nepriklausomybei pavojingą derybų su Rusija eigą, Lietuvos vyriausybei tarsi pasiduodant Maskvos šantažavimui.

Politines diskusijas aptildė ketvirtadienio popietę skaityta nepolitinė kauniečio žurnalisto literatūrologo Vidmanto VALIUŠAIČIO paskaita apie Putiną Jono Grėniaus žvilgsniu. Taupiu žodžiu jis apibūdino išėivijos literato, vieno Studijų savaitės steigėjų dr.Grėniaus puoselėtą integralinės kritikos metodą ir jo pritaikymą Putino kūrybai vertinti. Anot Valiušaičio, Grėnius Putiną gerai suprato, iškėlė jį kaip rašytoją, kuris okupacijai nepasidavė, bet buvo jos nugalėtas.

Į politines diskusijas vėl išvirto ir trečioji ketvirtadienį skaityta JAV lietuvių dipl.inž.Algirdo STEPAIČIO paskaita tema "Žemės alyvos arba naftos svarba kasdieniniame gyvenime". Pradžioje prelegentas paaiškino, kodėl jis naftą vadina žemės alyva, paskui vaizdžiai supažindino su įvairiomis jos rūšimis bei produktais, su jų paskirstymu pasaulyje, su žemės alyvos gavybos bei jos panaudojimo istorija, jos apdirbimo procesais, su dabartiniu jos pramonės organizavimu ir jos reikšme valstybių politikai. Pabaigoje Stepaitis pažymėjo, kad Lietuvos žemėje yra geros kokybės parafininės naftos, kurios Lietuvos vidaus reikmėms galėtų užtekti net apie šimtą metų. Bet jis pasiskundė, kad Lietuva tinkamai nepasinaudoja nei savo žemės turtu, nei strategiškai svarbia Mažeikių naftos apdirbimo įmone. Tai davė akstiną gyviems pasisakymams dėl Lietuvos energetikos politikos ar jos stokos. Justas Paleckis teigė, kad dar sovietiniais laikais Lietuvos komunistai sėkmingai priešinosi Kremliaus kėslams užkrauti Lietuvai nenaudingą energetikos kryptį. Prof.V.Landsbergis to neginčijo, tik stebėjosi, kodėl kalbama apie praeitį. Jis paryškino savo pastangas prisidėti prie racionalios energetikos politikos sukūrimo, tačiau kaip AT pirmininkas neturėjęs vykdymo galios, o pastangos pašalinti aiškiai netinkamą energetikos ministrą Ašmantą atsidurdavo į tuometinės parlamento daugumos trukdymų sieną.

Penktadienio rytą audringas bangas sukėlė jauno ekonomisto, Vilniaus universiteto filosofijos katedros vedėjo dr.Sauliaus PEČIULIO pranešimas apie "Ekonominės reformos raidą Lietuvoje po nepriklausomybės atkūrimo". Jis savo 1988 paskelbtu ir Jermalavičiaus pasmerktu atkirčiu agitpropiniam istoriko Augaus straipsniui buvo vienas iš tų, kurie paskatino Sąjūdžio išsikūrimą. Dabar Pečiulis teigiamai įvertino ekspremjero Vagnoriaus finansų politiką. Šiemet, anot Pečiulio, Lietuva pasiekė dugną. Kitąmet jau galima tikėtis ūkio pakilimo. Nuopelnus už tai, žinoma, prisiskirs LDDP, bet iš tikrųjų tai bus tik Vagnoriaus politikos ilgalaikė pasekmė. Tačiau daug kam iš klausytojų nepatiko paskaitininko reiškiamas optimizmas, o gal ir jo lyg ir amerikietiškas valiūkiškas kalbėjimo būdas. Ginčytasi

ir dėl techniškų biržos bei spekulianto sąvokų. Išėivijos atstovai irzliai prikaiš-
tavo dėl Lietuvos ekonominių įstatymų ar jų nebuvimo, lyg privatus ekonomistas
Pečiulis būtų už juos atsakingas.

Penktadienis - tradicinė Tėvynės valandėlės diena. Pradėta šv. mišiomis, auko-
tomis didelio lietuvių draugo Augsburguro vyskupo emerito Josef STIMPFLE. Per mi-
šias prisiminti profesoriai daktarai Jonas Grinius, Antanas Maceina bei Zenonas
Ivinskis ir kun. Bronius Liubinas, uždegant 4 dideles žvakes...

Popiet toje pačioje koplyčioje buvo solistės laimos STEPAITIENĖS koncertas.
Ji pagiedojo M.K.Čiurlionio-V. Banaičio, J.S. Bacho ir kitų kūrinių. Solistę vargo-
nais palydėjo ir solo pagrojo Gražina Ručytė-Landsbergienė. Poetas V. Daunys paskai-
tė tris savo eilėraščius. Vakare po išanginio dr. K.J. Čeginsko žodžio prof. Vytau-
tas LANDSBERGIS kalbėjo, ką reiškia tėvynė: kaip ji suvokiama patriotų ir kaip
pragmatikų. Pastarieji pateisina visus okupacinio meto nusikaltimus prieš savo
krašto gyventojus: nebėra nusikaltėlių, o tik antihitleriniais kovotojais pasiva-
dinę buv. nomenklatūrininkai, kurie vienas kitą remia ir yra išitvirtinę Lietu-
vos politikoje bei ūkyje. Kai teisingumas pasibučiuos su taika, tik tada bus gali-
ma kalbėti apie teisinę Lietuvos valstybę. Vėliau prof. V. Landsbergis paskambino
M.K. Čiurlionio kūrinių pianinui.

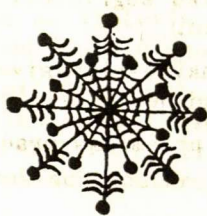
Dar vėliau visi susirinko prie degančio židinio, kur buvo paruoštos vaišės.
Čia savo deklamaciniais gabumais žavėjo mažytė Valiušaičių dukrytė Mėta. Pasišne-
kučiavimai ir dainos užtruko iki po vidurnakčio.

Savaitės paskaitų ciklą užbaigė dr. Kajetonas J. Čeginskas šeštadienį tema "40
savaičių ir kas po to". Savo pranešime jis apibūdino renginio kilmę, suminėjo jo
pradininkus ir rengėjus. Pirmąsias 5 Savaites suruošė Europos lietuvių fronto bi-
čiuliai. Vėliau prisidėjo Vokietijos ateitininkai, ir dar vėliau - kitos Vokietij-
jos liet. organizacijos, globojant Vokietijos lietuvių bendruomenei. Pirmosios
20 vyko tik Vokietijoje, o vėliau tapo keliaujančios per Vakarų Europos šalis.
Perskaityta 420 paskaitų, pasirodė daug menininkų, ansamblių. Visos savaitės turė-
jo savo kapelionus, kurie kasdien laikė pamaldas ir sakė pamokslėlius. Toks buvo
derlius. O kas po to? - klausė kalbėtojas. Numatė 4 galimybes: 1) uždarymas, 2)
perkėlimas į Lietuvą, 3) perdavimas Vokietijos LB-nei ir 4) dabartinės padėties
palikimas. Beveik vienbalsiai pasisakyta už dabartinės padėties palikimą. Nutar-
ta 41-ąją Savaitę rengti Austrijoje, Berwangene. Rengėja - Tirolio gyventoja rašy-
toja Irena Joerg-Naudžiūnaitė. (rengimo komisiją ir moderatoriais dar išrinkti
dr. Darius Kuolys iš Vilniaus, dr. Jonas Norkaitis, Alina Grinienė ir Vincas Natke-
vičius, M.A. iš Vokietijos. Pagerbta visų 40 ELSTs rengėja Alina Grinienė ir uoliau-
si paskaitininkai bei moderatoriai - V. Natkevičius ir dr. K.J. Čeginskas. Pakiliai
sugiedotas Lietuvos himnas.

Vakare dar įvyko solistų baritono Gintaro Liaugmino (Vilniaus) ir tenoro Ginta-
ro Vyšniausko (München) koncertas, akompanuojant japonai Yumiko Yamamoto (München).
Su dideliu pasisekimu jie padainavo keletą operų arijų ir liet. dainų.

40 ELSTs kapelionas - dr. Jonas JŪRAITIS iš šveicarijos. Kiekvienos dienos ry-
tą jis aukojo šv. mišias ir sakė trumpus pamokslėlius apie Kristaus palaiminimus
nuo kalno iš Mato evangelijos. Gausūs maldininkai giedojo liet. giesmes.

Darbščioji Alina Grinienė paruošė 50 psl. leidinėlių "40 lietuviškųjų studijų
savaičių Europoje" su 11 psl. paskaitininkų, menininkų ir dalyvių fotografijomis.
Leidinėly pateiktos visų Savaičių programos ir dar atskirai, kiek kuris paskaiti-
ninkas skaitė paskaitų, simpoziumo narių, moderatorių, kapelionų, techniškų orga-
nizatorių ir menininkų sąrašai. Leidinėlių gavo visi 40 ELST Savaitės dalyviai.

Naujų mokslo metų pradžia

Rugpjūčio 30 didelis būrys jaunatviškų veidų žvelgė į stiebu kylančią Lietuvos trispalvę Vasario 16-osios gimnazijos kieme. Ką tik suvažiavę, dar nevisai gerai vieni kitus pažįstą, nes didelė dalis mokinių šioje mokykloje visai nauji. Dabar, vėliavai kylant, visi giedojo Lietuvos himną. Nuostabu, kad atėjo metas, kada ši gimnazija reikalinga ir Lietuvos mokiniams; jų čia dabar per 30. Su jais patogų apgyvendinti viename kambaryje pietų ir šiaurės amerikiečius, kuriems dar sunkoka kalbėti lietuviškai.

Po vėliavos pakėlimo atnašautos šv.mišios. Gimnazijos kapelionas Edis Putrimas, pasveikinęs visus išsiaiškino, kad visi dar mielai norėtų paatostogauti, pakviestė karštai pasimelsti.

Po pamaldų direktorius, susikvietęs visus į berniukų bendrabučio salę, nurodė, kad visi privalo gerai mokytis, mandagiai elgtis, nenusižengti gimnazijos nei bendrabučio taisyklėms ir t.t. Supažindino su naujais ir senais mokytojais, bendrabučių vedėjais bei jų pavaduotojais. Dalyvavo ir kai kurių mokinių tėveliai. Vienos mokinės tėtė Mindaugas Stakvilevičius, Lietuvos seimo narys, sveikino mokinius poeto A.Baltakio žodžiais ir linkėjo sėkmės moksluose.

Mokslo metus pradėjo 97 mokiniai. Daugiausia jų iš Vokietijos - 47. 33 - iš Lietuvos, 9 - iš Jungtinių Amerikos Valstybių, 2 - iš Brazilijos, 5 - iš Argentinos, 1 - iš Mali.

Vėliau mokiniai pasisikirstė po klases su klasių auklėtojais, o papietavę nuėjo tvarkytis kambariuose.

Vasaros metu visos patalpos - kambariai, koridoriai, salė - naujai išdažyti; kiekvienam smagu įsikurti šviežiai atremontuotuose kambariuose.

Vakare visi susirinko į susipažinimo vakarą. Organizavo ją gimnazijos kapelionas, turįs didelį patyrimą iš stovyklų šiaurės ir Pietų Amerikoje: moka daug žaidimų ir sugeba juos pravesti. Kitą dieną prasidėjo pamokos.

Priėmimas Lietuvos ambasadoje Bonnoje

Š.m. birželio mėn. pirmasis Lietuvos Respublikos ambasadorius prof. Vaidotas Antanaitis sugrįžo į Lietuvą. Jo vieton atvyko prof.dr. Zenonas Namavičius, paskutiniu metu dirbęs Vilniaus Universiteto prorektoriumi. Kaip įprasta diplomatinuose sluoksniuose, rugsėjo 1 jis surengė savo darbo pradžios priėmimą. Į jį pakviestė diplomatinio korpuso Bonn'oje dekaną šv. Sosto nuncijų Lajos Kada, oficialius Vokietijos valdžios žmones, kitų šalių ambasadų vadovus, Vokietijos lietuvių bendruomenės atstovus, įvairius veikėjus, nusipelniusius Lietuvai. Visiems suėjus, ambasadorius kreipėsi į susirinkusius sveikindamas, dėkodamas už apsilankymą. Jis pažymėjo, jog Europai rugsėjo 1 reiškia prieš 54 metus prasidėjusį antrąjį pasaulinį karą, kuris pasibaigė tik vakar sovietinės kariuomenės išvedimu. Išreiškė viltį, kad Lietuva sunkumus nugalės, kad demokratija išitvirtins, nes dabartinė valdžia ir vyriausybė tęsia demokratizacijos procesą. Ambasadorius išreiškė ištikinimą, kad visi ambasados darbuotojai sudarys gerai sutariančią darbo grupę ir sėkmingai darbuosis, plėtojant ryšius tarp Vokietijos ir Lietuvos.

Po ambasadoriaus kalbos prof.Birutė Vainiūnaitė paskambino fortepijonu 5 M.K. Čiurlionio pjeses, Fr.Couperin'o "Chaconne-Rondeau", Brahms'o "Intermezzo" ir "Rapsodija", Debussy "Aukšinės žuvytės". Muzikinę programos dalį paįvairino ambasadoriaus žmona Nijolė, smuiku sugriežusi St.Vainiūno "Prisiminimus". Kompozitoriaus dukra pritarė fortepijonu.

Vėliau svečiai buvo pakviesti pasivaišinti. Ilgai dar jie šnekučiavosi, pasisikirstė grupelėmis, pažindinosi, keitėsi vizitinėmis kortelėmis.

Naujojo ambasadoriaus priėmimas praėjo iškilminga, šventiška nuotaika.

VOKIETIJOS LIETUVIŲ KULTŪROS INSTITUTO SUAŽIAVIMAS

Trylikstasis lietuvių kultūros instituto suvažiavimas įvyko 1993 spalio 15-17 Hüttenfelde, Vokietijoje. Paskaitose ir diskusijose dalyvavo per 50 LKI narių ir svečių, o į vakarinį koncertą atsilankė apie 100 asmenų.

Paskaitos, pranešimai, diskusijos

Suvažiavimo paskaitinis darbas prasidėjo šeštadienį 9.30 val. Romuvos pilies didžiojoje salėje. Pradėdamas suvažiavimą, instituto vedėjas Vincas Bartusevičius pasveikino dalyvius ir trumpai palietė kai kurias aktualias išeivijos problemas. Lietuviai išeiviai, regis, paskutiniaisiais metais besidairydami į įvykius Lietuvoje, lyg ir nepastebėjo, jog Lietuvos nepriklausomybės atkovojimas esminiai keičia ir jų pačių padėtį, savimonę ir tolimesnį pasireiškimą. Antrojo pasaulinio karo trentinių ir pabėgėlių era pasibaigė. Prarado savo pagrindą ir visa ikišiolinė lietuvių išlaikymo ideologija. O Lietuvai taip atšiauriai žiūrint į savo išeiviją, tirpsta ir kiti didelėm pastangom išauginti ryšiai tarp išeivijoje išaugusių kartų ir Lietuvos. Vien seniausieji pasimetę kažko jieško, nesuvokdami, kas atsitiko.

Išeivijos organizacijos bene visos turėjo vieną tikslą - sudaryti savo laukiamam bendravimo galimybes, kad jie nepamirštų kalbėti savo kalba, kad išlaikytų savo tradicijas ir kitokius kultūros pavidalus. Jos yra visai netinkamos naujai atsivėrusiems Lietuvos - išeivijos bendravimo darbams, kuriuos galėtų atlikti tik gausų ir gerai apmokamą personalą turinčios specializuotos įstaigos. Dabartiniai PLB užmojai, jų įgyvendinimo pavidalai ir pagaliau veikiantys asmenys atspindi išeivijos padėtį, kuri buvo prieš ketvirtį šimtmečio. Paskutiniu metu suvažiavimuose ir konferencijose su įkarščiu svarstomi išeivijos - lietuvių santykių klausimai. Tokios svarstybos jokių rezultatų nedavė ir negalėjo duoti. Rezultatų nebus tol, manė pranešėjas, kol patys išeiviai neišsiaiškina ir naujai nepagrįs savo pačių pozicijos.

Pirmąją paskaitą turėjo skaityti dr. Kajetonas Čeginskas iš Uppsalos, tačiau jam staigiai susirgus, reikėjo pakaitalo. Todėl pats LKI vedėjas Vincas Bartusevičius kalbėjo tema: Socializmo liekanos Lietuvoje.

Paskaitininkas, išeidamas iš pagrindinių socializmo bruožų - ūkio suvalstybinimo ir valstybės privatizacijos per partijos aparatą - ir iš jų išplaukiančių integracijos mechanizmų, žvelgė, kokias išpudas jie paliko Lietuvos žmonių sąmonėje ir kokius iššaukė praktiškus elgesio būdus. Buvo rasta daug sovietmečiu visuomenėje išsigalėjusių laikysenos ir elgesio būdų, kurie išliko ir sąlygoms pasikeitus. Visa dabartinė sistemos transformacija yra apsprendžiama buvusios nepaprastos ūkio, kultūros ir socialinio kapitalo koncentracijos buvusių komunistų elito rankose. Todėl jos ateitis neaiški.

Dr. Liane Klein, naujai įsteigto Greifswaldo universiteto Baltistikos instituto bendradarbė, kalbėjo apie lietuvių literatūros sklidimą Vokietijoje po 1945 metų. Vakarų Vokietijoje lietuvių literatūra nevaidino jokio vaidmens ir nesulaukė jokio dėmesio. Išėjo viena kita knyga ir tai daugiausia rinkiniai, antologijos. Visai kitaip Rytų Vokietijoje. Susidariusioje pokario visuomenėje buvo jaučiamas noras kai kuriuos nemalonius praeities faktus pamiršti, jų neliesti. Todėl pvz. tematika, vaizduojanti žydų tautos likimą, pačių vokiečių buvo vengiama. Taip, kad jau šeštojo dešimtmečio viduryje Iccokas Meras buvo gana populiarus ir lietuvių literatūra Rytų Vokietijoje žinoma.

Septintame dešimtmetyje išėjo antologija su lietuvių rašytojų klasikais, bet ir tuolaikinių rašytojų knygos buvo išverstos ir išleistos.

Suvienijus Vokietijas, ir literatūros pasiūla pajungta rinkos dėsniams. Neaišku, ar lietuvių literatūra galės ateityje atkreipti į save dėmesį. Šiuo metu knygų rinkta pilna knygų apie Lietuvą, bet tai vokiečių atlikti politinės padėties aprašymai ir dažnai apgailėtinos vertės visokiausi patarėjai turistams.

Dr. Joachim Tauber, instituto Nordostdeutsches Kulturwerk Lüneburge bendradarbis, kalbėjo apie Vilniaus valstybinio archyvo šaltinius Klaipėdos krašto 1923 - 1939 metų istorijai. Paskaitininkas ką tik buvo grįžęs iš Vilniaus, kur kelias savaites dirbo valstybiniame archyve. Jis priklauso tai Vokietijos jaunų istorikų grupei, kurie kaip ir Lietuvoje Nikžentaitis, Žukas ar kt., nesilaiko tradicinio Klaipėdos krašto problemos pateikimo, kuris buvo perdėm ideologiškas, atspindėjo tam tikrus interesus ir dažniausiai rėmėsi tik savo krašto archyvine medžiaga. Jeigu anksčiau lietuviai laikėsi neorganizuoto ir savaimingo Klaipėdos krašto sukilimo tezės ir vokiečių veiksmuose matė vien revanšizmą, tai pastarieji visur išvelgė lietuvių pastangas sulietuvinti Klaipėdos krašto vokiečius. Faktinė istorija vystėsi sudėtingiau ir prieštarčiau.

Nors viena vertus lietuviški šaltiniai aiškiai rodo, kad perversmo pradininkas ir vykdytojas buvo Kaunas, tai antra vertus šaltiniai taip pat rodo, kad Vokietijos vyriausybė apie perversmą žinojusi ir jam tylomis pritarusi. Nesipriešiniusi ir Rusijos vyriausybei. Mat abiejų bijota galimos lenkų įtakos. Vokiečių partijos Klaipėdos krašte nors buvo nacionalsocialistinės pakraipos, bet nebuvo beataidairiškai perėmusios visus nacių tikslus. Iš kitos pusės negalima teigti, kad Klaipėdos kraštas būtų buvęs nacionalsocializmui itin atsparus, nors jo gyventojai, negyvendami Reiche, turėjo geriau suprasti kas darosi Vokietijoje.

Neumanno ir Sasso byla (1934) vokiečių buvo vaizduojama kaip nerimtas reikalas, tuo tarpu lietuviai ją pristatė kaip pirmą bandymą pasipriešinti nacionalsocializmui. Šaltiniai rodo, kad iš tiesų uždraustos partijos buvo nacionalsocialistinės pakraipos, tačiau kokio nors konkretaus plano perversmui neturėjo. Lietuviai savo visai teisėtą veiksmą sumenkino labai drakoniškais bausmėmis. Užsienis atsiliepė neigiamai, o vokiečiai išnaudojo tai savo propagandai. Pasiiekti visai priešingi rezultatai. Priešiškumas tarp Mažosios ir Didžiosios Lietuvos buvo socialinės kilmės. Prie jo prisidėjo ir tai, jog Mažojoje Lietuvoje gyventojų dauguma buvo protestantai ir jų tautinis susipratimas buvo visai kitoks negu Didžiosios Lietuvos lietuvių.

Tomas Bartusevičius, ką tik baigęs ekonomijos studijas ir savo diplominių darbų parašęs apie Lietuvos ekonomikos kaitą, kalbėjo tema: Sistemos transformacijos problemos pasiremiant Lietuvos ūkio pavyzdžiu. Pirmoje savo paskaitos dalyje jis nubrėžė transformacijos vyksmo teoretinius rėmus ir pristatė jos elementus. Toliau, pasiremdamas Vagnoriaus ir Šleževičiaus vyriausybių koncepcijomis, nagrinėjo, kaip transformacija Lietuvoje buvo vykdoma ir, kokie pasiekti padariniai.

Būdinga pirmiesiems Lietuvos ūkio pakeitimo žingsniams buvo tezė - seną tvarką negalima sugriauti, kol nėra sukurtos naujos struktūros. Taigi pasirinktas vadinamas laipsniškas kelias, kuriuo transformacija vykdoma pamažu, bandant gyventojus apsaugoti nuo didesnių apsunkinimų. Vertinant pradėtus darbus, matosi, kad sistemos pakeitimu siekiama ūkinės santvarkos, kokia šiandien yra Švedijoje. Lieka klausimas, ar paliekant valstybei tokią didelį vaidmenį ūkio tvarkyme, nestabdomas visas kitas procesas.

Paliesti buvo ir konkretūs transformacijos padariniai - darbo užimtumas (bedarystė), privatizacija, bankų sistemos reforma, kainų politika ir kt. Susumavęs visa, paskaitininkas teigė, kad Lietuva stovi dar tik kaitos pradžioje. Nors šioji prasidėjo 1991 metais, bet vyriausybė ją vykdė be plano ir noro, taip kad daug kas nedavė norimų rezultatų. Vieni reformos žingsniai buvo pradėti, vėliau arba nutraukti, arba visai nepasiruošus, pradėti kiti.

Laipsniškas kelias savyje jungia du skirtingus ūkio principus: planą ir rinką. Yra klaida manyti, kad jie vienas antrą papildo. Iš tiesų ūkyje besireiškiantiems trūksta aiškios orientacijos, kas veda prie netikrumo ir trumpalaikės pelno maksimavimo laikysenos.

Aplamai Lietuvoje nebuvo sudarytos išorinės sąlygos, kurios laiduotų kaitos sėkmę, nepaisant koks kelias būtų pasirinktas. O jos yra: (1) Aiškus kaitos planas; (2) Aiškios kaitos taisyklės, kurių visi privalo laikytis; (3) Platus parlamentinis ir užparlamentinių grupių (pvz. inteligentijos) pritarimas pasirinktam keliui.

Paskutinis kalbėtojas buvo Lietuvos ambasadorius Vokietijoje, teisininkas dr. Zėnonas Namavičius iš Bonn. Jo tema: Lietuvos Respublikos konstitucijos raida. Trumpai apžvelgęs visus pagrindinius Lietuvos įstatymus nuo Kazimiero teisyno (1468), paskaitininkas ilgiau sustojo prie 1988 prasidėjusių naujos konstitucijos kūrimo aplinkybių. Šios pastangos pradžioje buvo neformalios, tačiau Lietuvai dar būnant Sovietų Sąjungos sudėtyje, Aukščiausioji Taryba padarė esminių galiojančios konstitucijos pataisų, dokumentuojančių Lietuvos atsiskyrimo norą ir ryžtą.

Atsiekus nepriklausomybę, naujos konstitucijos reikalas pasidarė degantis, nes per porą dienų suredaguotas ir skubiai priimtas Laikinasis pagrindinis įstatymas buvo netobulas. Bendro visų politinių jėgų sutarimo dėl konstitucijos nebuvo. Parlamento komisija paruošė vieną projektą, liberalai ir Sąjūdis pristatė savus. Ruošiant konstituciją buvo pasirinkimas tarp angloamerikietiškių ir kontineneuropietiškių teisinių sistemų. Praktiškai orientuotasi į Skandinavų kraštų ir Prancūzijos teisę. Pagrindines problemas sudarė valstybės galių padalijimo, ypač prezidento vaidmens aptarimas. Išėjo lyg kompromisinis sprendimas, išbalansuojant prezidento ir seimo galias. Išėjė buvo ir konstitucinio teismo įtvirtinimas. Ambasadorius baigdamas užtikrino, kad kelias į Europą veda tik per demokratinę santvarką ir kitokių Lietuvoje negalės būti. Po visų paskaitų vykusios devyns diskusijos ryškino ir papildė iškilusias problemas.

Kiti renginiai

Šeštadienio vakare koncertavo solistė Sigutė Trimakaitė (sopranas) iš Vilniaus. Ją pianinu palydėjo Irma Kilsch iš Hamm. Koncertas apėmė vakarų bei lietuvių klasikinės muzikos kūrinius. Koncerto pabaigoje solistė padainavo ir keletą lietuviškų liaudies dainų. Menininkės buvo publikos šiltai priimtos ir palydėtos gausiais plojimais. Koncerto suruošimu rūpinosi Lietuvių kultūros draugijos pirmininkas A. Palavinskas.

Sekmadienį LKI nariai susirinko aptarti savo reikalų. Vedėjas V. Bartusevičius pateikė metinių veiklos pranešimą. Kontrolierius P. S. Odinis pasiūlė valdybą atleisti nuo piniginių atsakomybės už 1991 ir 1992 metus, kas ir buvo padaryta. Aptarti konkretūs sekančių metų darbai. Su į posėdį atsilankiusiu ambasadorium dr. Z. Namavičium aptartos kultūrinio darbo Vokietijoje problemos bei perspektyvos.

Suvažiavimas buvo baigtas pamaldomis ir bendrais pietumis. Sekantis suvažiavimas pramatytas 1994 spalio 7 - 9 Bad Godesberge tema: Bendras vokiečių ir lietuvių gyvenimas Rytprūsioose. Suvažiavimo dalyvius maitino ir globojo Vasario 16 gimnazijos virtuvės ir ūkio personalas bei jos vadovybė.

Tautos šventė

Iškilingu vėliavos pakėlimu, Lietuvos himnu pradėta mūsų Tautos šventė Romuvos pilies kieme. Paskui mokiniai, mokytojai ir svečiai susirinko pilies salėje, kur šv. mišias atnašavo kun. J. Dėdinas. Jis išaiškino ir šios šventės daugiariopą prasmę. Pamaldas skaitymais paįvairino ateitininkai.

Kaip ir praeitais metais nuspręsta Rugsėjo 8 šventi gamtoje. Mokiniai pėsti nužygiavo maždaug 7 km į Odenwaldo kalnus, į aikštelę, kur pietums ant žarijų virėjos ir ūkvedys kepė dešreles, "steikus". Aplink, apleistuose vynuogynuose noko vynuogės, augo sulaukėję maži, gražūs obuoliukai. Jie tiko tik šiaip pasmalsauti - pavalgymui visi noriau ėmė parduotuvinius obuolius, gėrė įvairias sultis. Oras pasitaikė gražus, šiltas, todėl pievoje mokiniai lošė futbolą ir kitaip žaidė. Vėlyvą popietę grupelėmis visi patraukė atgal į Romuvą. Jaunesnius ir silpnesnius pasiūlyta vežti automobiliais, bet dauguma atsisakė, ypač skautai. Visą dieną praleidę gamtoje, prisikėpavę gryno Odenwaldo oro, visi grįžo gerokai nuvarę, bet linksmi.

DEIMANTINIS VINCO NATKEVIČIAUS, M.A., JUBILIEJUS

Jubiliatas - kuklus žmogus, ypač kai paliečiama jo asmenybė. Ir deimantinę amžiaus sukaktį atšventė tyliai savo šeimoje skoningai įrengtame nuosavame bute Viernheime. Apie save kalbėti nemėgsta, todėl galime pateikti tik trumpus jo biografijos bruožus.

V.Natkevičius (Natkus) yra gimęs 1918 lapkričio 6 Ožkabalių kaime, Vilkaviškio valsč. ir apskr. 1938-1942 studijavo lietuvių kalbą ir literatūrą bei filosofiją Kaune ir Vilniuje, 1945-1949 - Tübingeno universitete filosofiją bei sociologiją. Vokiečių okupac. laikotarpiu 1941.XI - 1944.X mokytojavo Kauno "Aušros" mergaičių, Kauno VI ir Alytaus gimnazijose, dėstydamas lietuvių kalbą. Daug širdies ir triūso yra paskyręs ateitininkams. Ateitininkas tapo dar būdamas gimnazistu. Nuo 1939.VI - slaptos Ateitininkų moksleivių sąjungos centro valdybos pirmininkas. 1940-1944 dalyvavo Lietuvos pogrindy. Po karo jo pastangomis buvo atkurti moksleiviai ateitininkai Vak. Vokietijoje, kurie 1945.X. išsirinko jį Sąjungos pirmininku. Nuo 1946.VI iki 1949.III buvo Ateitininkų federacijos generalinis sekretorius. Nuo 1952 dalyvauja Europos lietuvių fronto bičiulių sąjūdy, kuriame 1953 - 1954 buvo valdybos pirmininku.

Savo pėdas jubiliasas yra giliai išpaudęs Vasario 16 gimnazijoje, kur mokytojavo 1954 - 1956. Baigęs filosofijos mokslus Tübingeno universitete, grįžo mokytojauti 1966. 13 metų vadovavo gimnazijai, nuo 1967.IX.1 iki 1980.VIII.31 būdamas jos direktoriumi.

V.Natkevičius yra gilią vagą išvaręs ir Vokietijos lietuvių bendruomenėje. Keturias kadencijas (1968-1980) yra buvęs LB tarybos narys ir vieną kadenciją (1967-1968) - valdybos narys. Skaito brandžias paskaitas įvairiuose lietuvių sambūriuose bei suvažiavimuose Vokietijoje ir Lietuvoje - Europos lietuviškose studijų savaitėse, Europos lietuvių fronto bičiuliams ir kit. - ir rašo spaudoje daugiausia literatūrinėmis temomis. Lituanistikos instituto Čikagoje narys. Nuo 1972 dėsto lituanistiką J.W.Goethes universitete Frankfurte. Parašė ir išleido dr.Jono Griniaus 280 pusl. monografiją "Žydriojo romantizmo besiilgint".

VITRAŽAI LIETUVOS ŠVENTŪJŲ KOPLYČIOJE

Koplytėlė Romuvos pilyje nors maža, tačiau labai miela ir jauki. Nuo to laiko, kai nugriauta Hüttenfeldo bažnyčia ir jos vietoje statoma nauja, koplytėlėje lietuviams atnašaujamos šv.mišios ne vien savaitės metu, bet ir sekmadieniais bei šventadieniais. Iki šiol per prieky esančius koplytėlės langus matėsi kaimyno ūkinio pasatato raudonų čerpių stogas. Dabar maldininkų akys grožisi naujais vitražais, kuriuos sukūrė dailininkas vitražininkas Antanas Garbauskas. Jam talkininkavo meistras-išpildytojas Vitalijus Naumavičius.

Spalio 6 pilies konferencijų kambaryje buvo atšventos vitražo priimtuvės. Vaisių metu gimnazijos kapelionas kun. Edis Putrimas ir gimnazijos direktorius Andrius Šmitas dėkojo menininkui ir jo pagalbininkui už atliktą darbą, pasidžiaugė, kad koplyčia dabar bus puošnesnė. Paskui visi susirinkusieji nuėjo į koplyčią, kur dailininkas A.Garbauskas paaikškino vitražo motyvus.

Pačiame viršuje pavaizduota šv.Dvasia balandžio pavidalu. Iš jos spinduliai eina per visą paveikslą: per šventuosius, per herbus ir kitus motyvus. Kairėje matome klūpantį šv.Kazimierą su lėlija rankose, aplink jį - Vilniaus bažnyčios. Žemiau - Vilniaus arkikatedra, o kairiau - Gedimino stulpai. Kairioji vitražo pusė skirta sostinei, nes šv.Kazimieras joje gyveno ir meldėsi. Dešinioji vitražo pusė skirta palaimintajam arkivyskupui Jurgiui Matulaičiui ir Lietuvos provincijai. Apie klūpančio palaimintojo atvaizdą matome medines bažnyčias, būdingas Lietuvos miesteliams. Žemiau pavaizduota Marijampolės bažnyčia. Šiame mieste gimė palaimin-tasis. Prie Marijampolės bažnyčios buvusį caro slopinamą marijonų vienuolyną, patį jį įstojęs atgaivino ir sustiprino. Dešiniau - Lietuvos herbas. Dešinosios pusės motyvus puošia ažuolo lapai, o kairysis vitražas pamargintas rūtų šakelėmis.

Centriniam lange išraižytas lietuviškais ornamentais papuoštas kryžius. Žemiau - Dievo Motina, rankose laikanti nuo kryžiaus nuimtą Sūnų.

Po dailininko kalbos visi susirinkusieji sugiedojo "O Kristau, pasaulio valdove".

Sekmadienį, spalio 10, šv. mišių metu vitražą pašventino lietuvių jėzuitų provinciolas tėv. Antanas Saulaitis, kuris lankėsi Vasario 16 gimnazijoje.

VĒLINĖS

Vėlines gimnazijos mokiniai paminėjo lapkričio 5 vakare. Visi susirinko pilies koplyčioje, kur įvyko susikaupimo valandėlė. Buvo skaitoma tai dienai skirta evangelija, psalmės, eilėraščiai. Elinas Venckus, Justinas Čekuolis ir Vytautas Lemkė paskambino gitaromis melodijų, o Almis Udrys sugriežė smuiku "Šiluvos Marijos" giesmę ir dar vieną melodiją. Vytautas Lemkė grojo elektriniais vargonais.

Paskui visi nuėjo į Hüttenfeldo kapines. Eisenos priekyje gimnazijos skautai nešė žvakutes. Prie kapinių kryžiaus buvo pasimelsta už visus čia besiilsinčius lietuvius. O Hüttenfeldo kapinėse net 25 atsigulė amžinam poilsiui. Sugiedojo "Marija, Marija", skautai padėjo žvakutes ant lietuvių kapų, o po to rudens vakaro tamsoje visi grįžo į bendrabutį.

Kulinarijos vakaras

Šeštadienį, lapkričio 6, berniukų bendrabučio salėje įvyko "kulinarijos vakaras". Jį suorganizavo ir, paįvairindamos žaidimais, pravedė 11 klasės mergaitės, vadovaujamos bendrabučio vedėjos Genės Venckuvienės.

Kepė ir mergaitės, ir berniukai. Daugeliui tai buvo pirmas kulinarinis pabandyimas. Nepavykusių patiekalų nebuvo. Kepimai prasidėjo jau penktadienio vakare, o šeštadienį popiet visos bendrabučių virtuvėlės buvo pilnos kulinarijų. Iki šiol dar daugelis laikė paslapyje, ką kas gamina, nervinosi - gal nepavyks. Tačiau buvo labai smagu ir patiems kepti, ir kitiems stebėti, kaip kepama.

Pagaliau atėjo vakaras, valgiai buvo sunešti į berniukų bendrabučio salę, kur 15 kepėjų pristatė savo "kūrinius". Patiekalų įvairumas buvo neapsakomas: kas kepė pyragą, kas tortą, kas sausainius, kas picą ar dar ką kitą. Valgiai buvo vertinami pagal grožį ir skonį. Taigi, tuoj po pristatymo ir žaidimų valgiai buvo padalyti ant visų žiūrovų stalų, kad būtų paragauti ir įvertinti. Ragautojai ant lapių surašė tris labiausiai patikusius patiekalus. Gomuriui sudrėkinti buvo ir lietuviškos gijos.

Diego Barnatan-Užkuras, iškepė argentinišką picą, ir Justina Baršytė su Indre Kazakevičiūte, iškepusios sluoksniuotus sausainius, laimėjo trečią vietą. Antrą vietą laimėjo Viktorija Lorencaitė, Dalia Stakvilevičiūtė ir Laima Lipšytė. Pirmosios dvi iškepė pyragą - apvalią piramidę, o Laima - tortą "Gedimino pilis". Pirmoji vieta atiteko Elvyrai Kalvėnaitėi ir Rasai Slankauskaitei - jos iškepė tortą "Paleistuvis". Jo kremas buvo toks minkštas, jog nuolat grėsė pavojus, kad ims ir pasileis.

Šis vakaras tapo beveik tradicija, nes nuo tol, kai G. Venckuvienė atėjo dirbti bendrabučio vedėja, nuolat randa entuziasčių, norinčių rengti tokią vakarą. Mokiniais tai suteikia daug malonumo, paįvairina jų savaitgalius.

Schwetzingen

Rietavo klebonas kun. Česlovas Degutis, šiais metais lankydamasis Vokietijoje, nusiskundė, kad jam trūksta lėšų senam namui paversti senelių prieglauda. VLB Schwetzingeno apylinkės narys Algis Vitkus ėmėsi iniciatyvos padėti. Tam reikalui iš VLB Schwetzingeno apylinkės narių ir kitur jis surinko 1.000 DM: vieną jo gyven. vietos Hockenheimo jūreivių klubas paaukojo 330 DM.

M I R U S I E J I

A l e k s a s PUŠKORIUS, VLB Miesau apylinkės narys, mirė 1993 kovo 11. Palaidotas kovo 13 Miesau kapinėse, dalyvaujant per pusšimčiui žmonių. Laidojimo apci-gas atliko vietos katal. kunigas.

Buvo gimęs 1921 liepos 16 Darbinų kaimc, Kretingos apskr. Į Vokietiją atvyko 1941. Nuo 1947 kovo dirbo US armijos sargybų ir darbo daliniuose. Pablogėjus sveika-tai, 1982 išėjo į ankstyvą poilsį.

Uolus bendruomenininkas. 1974 buvo Vokietijos LB tarybos rinkimų komisijos narys. Liko našlė, duktė ir 4 sūnūs.

V y t a u t a s JUKNEVIČIUS. VLB Schwetzingeno apylinkės narys, mirė 1993 birže-lio 23 savo bute Straubinge. Palaidotas birželio 25 to miesto kapinėse.

Buvo gimęs 1923 gegužės 20 Kavarsko m., Ukmergės apskr. Lanckė technikos mokyklą Kaune. Vokiečių okupacijos metu dirbo Kauno vidaus reikalų raštinėje. Į Vokieti-ją atvyko 1944, apsistojo Regensburge. Po karo sukūrė šeimą Straubinge. 1955 - 1972 tarnavo lietuvių 8591 pionierių kuopoje Schwetzingene. Vėliau persikėlė į Bavariją arčiau šeimos ir dirbo Amerikiečių armijos sargybų kuopose iki išėjimo į poilsį.

Liko našlė ir du sūnūs su šeimomis Vokietijoje bei sesuo Lietuvoje.

J u o z a s KAIRYS, dipl. teisininkas, mirė 1993 liepos 6 Munchene. Palaidotas liepos 9 Westfriedhof kapinėse Munchene. Laidotuvių apeigas atliko vietos vokie-čių kunigas.

Buvo gimęs 1902 spalio 20 Juškovičių k., Kubilniko parapijoj, Švenčionių apskr. Pradžios mokyklą baigė prieš I pas. karą. Per karą turėjo mokslą pertraukti, bet noro mokyti neprarado. Studijavo Vytauto Didž. universitete Kaune, kur baigė Teo-logijos-filosofijos ir Teisių-ekonomijos fakultetus. Kandidatavo Kauno apygardos teisme. Išlaikęs teisėjo egzaminus, teisėjavo Kaune ir Vilniuje, lektoriavo Poli-cijos mokykloje bei Suaugusiųjų institute.

Buvo veiklus ateitininkas, skautas, pavasarininkas. Anksti pradėjo rašinėti į spau-dą, bendradarbiaudamas "Darbininke", "Teisėje" ir kituose laikraščiuose. Su prof. A.Tamošaičiu paruošė lietuvių kalba seniausią pasaulio teisės kodeksą - Hamura-bio įstatymą, kuri išleido Vytauto Didž. universitetas.

Pabėgęs 1944 į Vokietiją, nors nestiprios sveikatos, labai aktyviai įsijungė į visuomeninį darbą. Kol VLIKas buvo Vokietijoje, atstovavo jame Darbo federacijai. Buvo Liet.Bendruomenės garbės teismo, Kontrolės komisijos, Liet. teisininkų drau-gijos Vokietijoje pirmininkas, Laisvųjų egzilų žurnalistų valdybos ir Europos Uni-jos narys. Bendradarbiavo lietuviškoje spaudoje.

Liko našlė Elena ir giminės JAV-bėse.

J o s e p h ORENZ, VLB Schwetzingeno apylinkės narys, mirė 1993 liepos 11 Mannhei-me. Palaidotas liepos 15 Schwetzingene, dalyvaujant apie 30 žmonių: giminių, kai-mynų ir lietuvių bendradarbių iš 8591 pionierių kuopos Schwetzingene. Laidotuvių apeigas atliko vietos evang. kunigė.

Buvo gimęs 1925 sausio 7 Luoniuose, Lietuvoje. Po karo nuo 1950 tarnavo Amerikie-čių armijos 2040 darbo kuopoje Kaiserslauterne, 1955-1960 - 8591 pionierių kuopo-je Schwetzingene. 1960 pasitraukė į privatų ūkį, važinėjo taxi, pasistatė didelį namą su restoranu ir svečių kambariais.

Liko našlė Hilde, sūnus Jürgen ir dukterys Kornelia su Ramona bei kiti giminės.

W i t h o l d PERNARAUSKAS, VLB Schwetzingeno apylinkės narys, mirė š.m. rugpjū-čio 1 (rastas negyvas savo bute). Sudegintas Heidelbergo krematoriume; urna palai-dota rugsėjo 3 Siegeno miesto kapinėse. Buvo gimęs 1939 liepos 2 Tauragėje. Į Vokietiją atvyko 1960-61 kaip vokiečių repatriantas. Čia visą laiką dirbo Amerikie-čių darbo daliniuose: pradžioje 8591 lietuvių pionierių kuopoje, vėliau 8000 med. kuopoje Heidelberge ir galop štabe Heidelberge. Liko dukra.

Herman VILIŪNAS mirė 1993 rugpjūčio 23 Poygan mieste, JAV. Palaidotas rugpj. 26 St. Lukas Ev. Lutheran Church. Buvo gimęs 1931 kovo 6 Lietuvoje. Į Vokietiją atvyko 1950 iš Belgijos ir įstojo į 8591 liet.pionierių darbo kuopą. 1957 emigrovo į JAV, kur sukūrė šeimą.

Liko žmona Nini, sūnus, dukros ir kiti giminės. Gyvendamas Vokietijoje, priklausė šio krašto Lietuvių Bendruomenei.

Johanna ADOMAT, VLB Hannoverio apylinkės narė, mirė š.m. liepos 18. Palaidota liepos 26 Ricklingeno kapinėse, palydint nemažam būreliui giminių ir pažįstamų. Karstą puošė ir VLB Hannoverio apylinkės vainikas su liet.kaspinu. Buvo gimusi 1909 gegužės 17 Kybartuose.

Antanina LANDIENĖ, VLB Müncheno apylinkės narė, mirė 1993 rugpjūčio 17 Vilniuje. Palaidota rugpjūčio 20, velionės noru, gimtojo Kinkių kaimo (Akmenės raj.) kapinėse. Ten ilsisi jos motina, du broliai bei kiti giminės. Drauge su ja palaidota iš Müncheno kapinių perkelta jos vyro Eberhardo Lando urna. Laidojimo apeigas atliko katal.papar.klebonas Žarėnų bažnyčioje, kur velionė buvo pakrikštyta ir priėmė pirmąją komunią.

Velionė sirgo vėžiu. Po didelių kančių nuo jo ir mirė. Į Lietuvą nuvažiavo sirgdama, dar kartą norėdama susitikti su plačia gimine, kurią visą laiką dosniai šelpė. Palaidota tradicinėmis mūsų liaudies apeigomis. Pašarvota pas savo brolio dukrą Danutę Morkūniene-Kaveckaitę Gruzdžiuose. Sugiedoti "Kalnai", švč. Jėzaus Širdies litanija ir kitos šermeninės giesmės, kurias atliko 5 giedoriai su dūdomis. Laidojimo dieną velionės kūnas buvo pervežtas į Žarėnų bažnyčią, kur buvo giedamos gedulingos šv.mišios. Po jų karstas buvo nuvežtas į Kinkių kapines. Šermeninės vaišės vyko Gruzdžių valgykloje, dalyvaujant visiems laidotuvių dalyviams - apie 60 giminaičių ir 15 artimų svečių.

Velionė buvo gimusi 1919 sausio 11 Kinkių kaime, Akmenės apskr. Ištekėjo už vokiečio. 1962 visa šeima atvyko į Vokietiją ir tuoj griebėsi prekybos. Iš pradžių Manneime išsinuomojo kavinę, vėliau Kolpingo namus, o dar vėliau - viešbutį Müncheno centre ir gerai išikūrė. Abu sūnus leido į mokslus: iš pradžių į Vasario 16 gimnaziją, o vėliau - į universitetą. Paliko tris vaikus: dukrą Zenoną-Mariją Gri-gaitienę Vilniuje ir du sūnus - Mečislovą bei Rudolfą Münchene.

PADĖKA

Š.m. rugpjūčio 17 Lietuvoje mirė mūsų motina Antanina Landienė-Kaveckaitė. Visiems ją lankiusiems sunkios ligos metu tiek Münchene, tiek ir Lietuvoje reiškiamame nuoširdžią padėką. Ypač dėkojame prof.Algimantui Irniui ir jo kolegoms už velionės gydymą ir tetai Konstancijai Repšienei bei jos dukrai Zinai Jankauskienei už slaugymą Vilniuje. Taip pat dėkojame prel.Antanui Bungai už pagalbą paruošti velionei dvasinę paramą, kurią suteikė Vilniaus arkikatedros klebonas monsinjoras A.Vasiliauskas. Jam irgi dėkojame. Mūsų padėka priklauso ir Žarėnų klebonui už šv.mišias bei laidojimo apeigas ir Papilės viršaičiui už leidimą palaidoti mūsų motiną jau viešumai uždarytose Kinkių kapinėse. Mūsų padėka taip pat skiriama ir šermenų bei šv.mišių giesmininkams.

Nemažiau dėkingi ir mūsų pusseserei Danutei Morkūnienei-Kaveckaitei su šeima. Ji savo namuose suteikė vietą velionės pašarvojimui, kur visi norintys galėjo su ja atsisveikinti tikrai šiltoje giminių pastogėje. Per ją taip pat norėtume padėkoti ir šermenų valgio gamintojoms. Be to, didelis ačiū ir mūsų pusseserės Irenos Čepulienės-Kaveckaitės šeimai už triušą, kurio dėka laidotuvės praėjo sklandžiai.

Ant mūsų motinos kapo bus pastatytas laikinas kryžius.

Liūdintys velionės vaikai: Zenona-Marija, Mečislovas ir Rudolfas

Juozas SEDARAVIČIUS, VLB Memmingeno apylinkės narys, mirė 1992 lapkričio 27. Buvo gimęs 1916 balandžio 27.

L i u d a KINKIENĖ, VLB Memmingeno apylinkės narė, mirė 1993 vasario 12. Buvo gimusi 1925 sausio 2.

Z e n o n a s MILČIUKAS mirė 1993 kovo 4. Buvo gimęs 1913 birželio 13.

O n a GUSTAITIENĖ, VLB Memmingeno apylinkės narė, mirė 1993 kovo 22. Buvo gimusi 1921 lapkričio 8.

A n t a n a s JURGAITIS, buv. VLB Memmingeno apylinkės pirmininkas, mirė 1993 balandžio 21. Buvo gimęs 1928 liepos 10.

A n t o n y ŠVAŽAS-LYNN, med.dr., mirė 1993 rugsėjo 29 Wiesbadene. Palaidotas Trier-Evango kapinėse.

Buvo gimęs 1920 gegužės 18 Viliočiuose, Šiaulių apskr. 1945 - 1949 studijavo mediciną Göttingene. 1949 išemigravo į Ameriką. Dar Vokietijoje sukūrė šeimą, iš kurios išaugo sūnus ir dukra. 1964 grįžo į Vokietiją, kur 1966 Freiburge/Brg. išlaikė valstybinius medicinos egzaminus ir dirbo įvairiose ligoninėse Šveicarijoje bei Vokietijoje kaip ortopedas.

INFORMACIJOMS leisti aukojo DM:

Siegfried Gronau iš Grossolto.....	250
Irena Joerg iš Wennso(Austrija), Mme M.Budwitis iš Thuino (Belgija), dipl.inž.Mečys Strumila iš Bonnos ir Jonas Mažeiva iš Griesheimo po.....	50
Dr.Dargužas-Hofer iš Hünibacho (Šveicarija) ir Peter Intas iš Cadolzburgo po.....	40
Pris.vertėjas Algirdas Palavinskas iš Losheimo/Saarland....	35
Rimantas Gumuliauskas iš Merkinės ir.....	30
Simas Veiverys iš Kaiserslauterno.....	20

Ačiū.

Pagalba Lietuvai

Paskutinį sąrašą aukotojų, jautriai atsiliepusių į prašymą paremti Lietuvą, paskelbėme INFORMACIJŲ 1993 m. gegužės Nr. 2. Vėliau aukojo:

Jonas Gudas iš Müncheno ir Paul Lokys iš Darmstadto po....	300 DM
Dipl.inž.Mečys Strumila iš Bonnos.....	150 DM
ir Adomas Midveris iš Geesthachto.....	50 DM

Nuoširdžiai dėkojame. Aukos nurašomos nuo mokesčių. Ir toliau maloniai prašome jas siųsti į "Hilfe für Litauen" sąskaitą Konto-Nr.8.9516.08 Volksbank Kreis Bergstraße BLZ 509 915 00, 68623 Lampertheim.

Numatomi renginiai

1994 vasario 19 - Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 76-jų ir Vasario 16-osios gimnazijos atsikėlimo į Romuvą 40-ųjų metinių minėjimas Hüttenfelde.

Pigios skridimo kainos į Vilnių

pvz. iš Frankfurto ten ir atgal 780,--DM, įskaitant ir oro uosto mokesčius, Lietuvos oro linijos lėktuvais. Rezervacijos, bilietų užsakymai - Vokiečių kelionių biure (Deutsches Reisebüro GmbH) Promenadenstr. 6-8, 64625 Bensheim. Tel.: 06251-38092, fax 06251-67394.

Tautiečiai! Atlieku visokiausius transporto patarnavimus - pervežu siuntinius ir krovinius iš Neustadto į Klaipėdą ir atvirkščiai. Dominančius prašau skambinti tel. 04561/17069, autotelefonu 0171/5112675, telefaksu 04561/16013 arba rašyti šiuo adresu: Franz Tetmeier, Am Kasbern-Rehm 4, 23730 Neustadt.

LIETUVOS RESPUBLIKOS AMBASADOS INFORMACIJA
VYKSTANTIEMS Į LIETUVĄ

Prašymus vizoms gauti galima paduoti pirmadieniais - ketvirtadieniais nuo 10 iki 13 val. Reikalinga įteikti:

1. Galiojanti pasą (kopija negalioja).
2. Teisingai užpildytą vizos prašymo anketą.
3. Paso nuotrauką.

Vizos prašymai gali būti atsiunčiami registruotu paštu. Kartu reikalinga atsiųsti pinigų perlaidos kopiją ir voką su pašto ženklais registruotam pasiuntimui atgal. Čekiai nepriimami. Viza paštu apdirbama per 10 dienų + pašto kelias. Ambasada neatsako už pašto dingimą.

Vienartinė viza kainuoja 40,--DM
Tranzito viza - 40,--DM
Daugartinė viza - 110,--DM
Grupinė viza - 20,--DM asmeniui

Vizos pataisymas, kol ji dar galioja, kainuoja 10,--DM.
Greitas vizos išdavimnas papildomai kainuoja 20,--DM (sprendžia asmeniškai tik pats konsulas, ir nesiuočia paštu).

Išduodant vizą savaitgalio arba šventadienių metu (tik jei su tuo sutinka konsulas), imamas dvigubas mokestis.

N e m o k a m a i vizos išduodamos diplomatams ir vaikams iki 16 metų. Humanitarinės pagalbos transportą lydintiems asmenims tokia viza išduodama tik remiantis atitinkamos Vokietijos institucijos pažyma.

N.B. Tranzito viza išduodama tik po to, kai gauta viza į kelionės tikslo šalį. Vizos prašymas gali būti fotokopijuojamas.

Ambasadros adresas: Argelanderstr. 108a, 53115 Bonn 1
Tel.: 0228/91491-0
Fax : 0228/91491-15

Ambasadros banko sąskaita: Deutsche Bank, BLZ 380 700 59, Konto-Nr.: 072 9558.

Krikščioniškai bei lietuviškai jaukių

Kalėdų švenčių

sveikų bei darbingų Naujųjų Metų

nuoširdžiai linki

Vokietijos LB valdyba

ir

Vasario 16-osios gimnazijos kuratorija

**PRAŠYMAS VIZOS ATVYKIMUI Į LIETUVOS RESPUBLIKOS TERRITORIJA
VISA-ANTRAG FÜR DIE EINREISE AUF DAS TERRITORIUM DER REPUBLIK LITAUEN**

Prašoma rašyti DIDŽIOSIOMIS RAIDĖMIS - Bitte mit GROSSBUCHSTABEN schreiben

P a v a r d ė
Name

V a r d a s
Vorname

G i m i m o d a t a
Geburtsdatum

G i m i m o v i e t a
Geburtsort

P i l i e t y b ė
Staatsangehörigkeit

P a s o n r.
Paß-Nr.

A d r e s a s
Adresse

T e l e f o n o n r.
Telephon-Nr.

Kada planuojate atvykti į Lietuvą?
Wann planen Sie Ihre Ankunft in Litauen?

Kiek dienų pramatote būti Lietuvoje?
Wieviel Tage beabsichtigen Sie in Litauen zu bleiben?

V i z i t o t i k s l a s
Zweck des Besuchs

**Liudiju, kad šie duomenys yra teisingi - Ich beglaubige die Richtigkeit dieser
Angaben**

Data **Vieta**
Datum Ort

P a r a š a s
Unterschrift